

Inleiding dubbelexpositie, 1 december 2022 door Jelly Jousma, coördinator wisselexposities

Goedemiddag allemaal en welkom op deze informatiebijeenkomst naar aanleiding van de nieuwe wisselexpositie. Niet 1 tentoonstelling, maar deze keer een duo expositie. Te zien vanaf vandaag t/m 26 februari 2023.

Schilder Janine van Zeeland, ook van harte welkom in Museum Nagele. Eppie Dam, veelzijdig schrijver en dichter is vanmiddag niet aanwezig. Janine gaat straks iets vertellen over hun leven, de werkwijze en hun gedeelde passie.

'Een dier is ook maar een mens', de titel van hun expositie, zegt alles over hun fascinatie voor de menselijke kant van dieren.

De informatiemiddag is voor belangstellenden, maar vooral voor de vrijwilligers van Museum Nagele om bij te praten, elkaar te motiveren om betrokken te zijn bij de openstelling. Want zij vertellen de verhalen en gaan het gesprek aan met bezoekers. Onze vrijwilligers zijn essentieel, want zij maken dat mensen een fantastische ervaring hebben. Ik ben blij te kunnen melden dat er een paar nieuwe vrijwilligers zich hebben aangemeld. Jannie, Marijke en Lia, welkom in ons midden en ik wens jullie een prettige en inspirerende samenwerking toe.

De fototentoonstelling **'De kerk van morgen'** is eveneens tot eind februari te zien. Regelmatig luidt een kerk de noodklok, omdat zij door terugloop van kerkbezoek haar deuren moet sluiten. Dat raakt niet alleen de desbetreffende kerk in het hart, maar ook de buurt waar zij vaak een beeldbepalende plek inneemt.

Wij laten de expositie hier in Nagele zien, omdat het herbestemmen van kerken in de Noordoostpolder ook een actueel onderwerp is en deze expositie een mooie aanleiding kan zijn om de discussie over 'wat en hoe' met leegstaande of leegkomende kerken te gaan voeren.

Als je deze ruimte binnenloopt, word je omringd door enorme panelen. Het betreft een foto-expositie met voornamelijk werk van fotograaf Peter Toxopeus en bestaat uit 20 panelen. Ze zijn vormgegeven als gotische kerkramen. Het zijn 20 voorbeelden van Nederlandse kerken die een andere bestemming hebben gekregen dan 'godshuis'.

Bij de keuze voor die nieuwe functie zijn er twee, principieel verschillende, mogelijkheden. Ofwel de kerk wordt opengesteld en gereed gemaakt voor algemeen gebruik (multifunctioneel), of er wordt gekozen voor een geheel nieuwe functie (monofunctioneel).

Bij multifunctioneel gebruik wordt het gebouw zo goed als mogelijk in stand gehouden. Er worden alleen voorzieningen getroffen zoals verwarming, verlichting, horecavoorzieningen, toiletten en garderobe, receptie en winkeltje.

Bij monofunctioneel gebruik wordt de kerk ingericht en verbouwd voor één specifieke nieuwe functie, b.v. een boekwinkel of hotel.

De fototentoonstelling is gemaakt in opdracht van het AIA (Architectuur Informatiecentrum Alkmaar) ter gelegenheid van het 500-jarig bestaan van de Grote of St. Laurenskerk in Alkmaar en werd in 2018 op die locatie als eerst geëxposeerd. Daarna reisde de fototentoonstelling naar Haarlem, Rotterdam... en nu in Nagele.

Deze voormalige kerk, de Sint Isidoruskerk, heeft bijna 25 jaar geleden de bestemming museum gekregen. De wisselexpositiecommissie heeft ook om die reden het initiatief genomen de foto-expositie naar Nagele te halen.

Erfgoed – De veranderende rol van religie in de samenleving roept de vraag op hoe om te gaan met de religieuze gebouwen. Dit religieus-erfgoed wordt bedreigd door te weinig programma, geen gezonde exploitatie, minder aandacht voor onderhoud met sluiting tot gevolg. Dit betekent de teloorgang van erfgoed.

Nederland telt ruim 7000 kerken, gebedshuizen, moskeeën, synagogen en tempels. De praktijk wijst uit dat een kwart van alle kerkgebouwen in Nederland al een nieuwe functie heeft, - of in een proces van herbestemming zit. Wat we steeds duidelijker beginnen in te zien is - dat kerken, ook al verliezen ze hun noodzaak, ze verliezen niet hun betekenis.

Het volgende las ik in een afstudeerscriptie:

Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed heeft onderzoek verricht naar de achtergronden van de wederopbouw met als doel een beeld te krijgen wat voor effect een herbestemming heeft op de cultuurhistorische waarde van een oorspronkelijke kerk. Hierbij zijn een aantal functietypen onderzocht: wonen, werken, kunst, cultuur en amusement.

Eén conclusie viel me het meeste op; Een woningfunctie behoudt de cultuurhistorische waarden het minste, - een museumfunctie het meeste. Als ik terugdenk, waar staat een kerk voor - stilte, rust en afstand nemen van het alledaagse - zijn dat omstandigheden die in een museum eveneens worden gezocht en ervaren. Dan is een dergelijke conclusie niet zo verwonderlijk.

De komende jaren zet de RCE, samen met gemeenten, kerkeigenaren en vertegenwoordigers van erfgoed- en burgerorganisaties zich in voor een duurzame toekomst van kerkgebouwen. De Kerkenvisie is daarbij een belangrijk instrument.

Een lege kerk kan beter een culturele bestemming krijgen dan eindigen in een tapijtenhal.

Hoe vaker een kerkgebouw open is, hoe meer mensen van al het moois - dat het gebouw te bieden heeft - kunnen genieten. Museum Nagele is een uniek voorbeeld van een goed passende functie. De kerk ligt in Nagele, een dorp gebouwd volgens modernistische opvattingen en ontworpen door architectuurcollectief de Acht en Opbouw.

De plaatsen/steden, waarvan een fotopaneel in de expositie is te zien, zijn: Alkmaar, Amsterdam, Arnhem, Breda, Delft, Doesburg, Gouda, Haarlem, Hilversum, Maastricht, Tilburg, Utrecht, Veere, Vught en Zwolle.

Bij deze fototentoonstelling is een catalogus uitgegeven. Deze ligt hier ter inzage en geeft meer informatie over de gefotografeerde godshuizen. De catalogus is voor € 9,95 te koop.

Deze fototentoonstelling in Museum Nagele is mede mogelijk gemaakt door de gemeente Noordoostpolder.

'Een dier is ook maar een mens' de andere tentoonstelling.

In januari 2021 kwam bij ons een voorstel binnen voor een expositie rond een bijzonder boek, met 42 Nederlandstalige gedichten bij evenzoveel olieverfschilderijen.

Kunstschilder Janine van Zeeland en dichter Eppie Dam leefden vrijwel hun hele leven in gescheiden werelden. Tot 2018 wisten zij niets van elkaars bestaan. Maar de kunst brengt soms zomaar twee dezelfde zielen samen. Daaruit bleek hun gedeelde passie voor de menselijke kant van dieren.

Eppie Dam, in 1953 geboren in Kollumerpomp, in een agrarisch milieu. Hij deed een opleiding tot onderwijzer en werkte op Urk en in Balk. Op dit moment woont hij in Sloten. Eppie is een productief en veelzijdig schrijver; hij schrijft gedichten, verhalen, kinderboeken, columns en recensies. Ook vertaalt hij muziekteksten in het Fries, met als voorlopig hoogtepunt de Mattheuspassion van Bach in de versie van Jan Rot.

Janine van Zeeland, in 1956 geboren in Coevorden, werkte als docent beeldende vakken in Deventer. Ze is opgeleid aan de ABK, nu Artez in Arnhem en nam later schilderles bij Ruud Venekamp en Hendrik Eling. Janine woont sinds 2005 in Kollumerpomp en verruilde het klaslokaal voor het atelier.

Het werk op deze tentoonstelling **'Een dier is ook maar een mens'** komt voort uit hun beider verbondenheid met het weidse polderlandschap van Noord-Nederland. Daarnaast heeft het op een eigen manier een sterke connectie met het werk van schrijver Anton Koolhaas. Hoe dat werkt, en tot stand komt, daar zijn we zeer nieuwsgierig naar.

Janine, mag ik je uitnodigen om iets over jezelf en je werkwijze te vertellen?